

LIFE MUMS

**Reproduktīvā vecuma sieviešu un grūtnieču aizsardzība
pret ķīmiskām vielām, kas kaitē endokrīnajai sistēmai.**

Agnese Meija-Toropova, 09.06.2026.

LIFE MUMS

- **LIFE Governance and Information programma**
- **Pilnais nosaukums angļu val.:** *LIFE Minimising Unseen Molecules (MUMs) to protect pregnant and reproductive-aged women from endocrine-disrupting chemicals (EDCs) for today's and future generations health — LIFE MUMs*
- **Nosaukums latviski:** Neredzamo molekulu (MUM - minimising unseen molecules) ietekmes mazināšana, lai aizsargātu grūtnieces un reprodūktīvā vecuma sievietes no endokrīnās sistēmas darbību traucējošām ķīmiskajām vielām (EDC) šodienas un nākotnes paaudžu veselībai
- **Uzsākšana:** 01.07.2026
- **Projekta ilgums:** 48 mēneši
- **Vadošais partneris – BEF Vācija**
- **Partneri:** 9 vides organizācijas (**BEF LV**, Latvija, **Detoxed Polija**, **FKO**, Polija, **Global 2000**, Austrija, **ZERO**, Portugāle, **Arnika**, Čehija, **EcoCity**, Grieķija, **WECF**, Francija)

*endocrine disrupting chemicals - endokrīno sistēmu bojājošas ķīmiskās vielas

Projekta mērķis

Projekta mērķis – veicināt sieviešu reproduktīvā vecumā, jo īpaši grūtnieču informētību, samazinot to pakļautību ķīmisko vielu iedarbībai (EDC), izmantojot pieejamus un pielāgojamus rīkus, kā arī samazināt saskari ar EDC mājsaimniecībā, veicināt izpratni un sekmēt drošākas izvēles.

Apvienojot biomonitoringa datus, personalizētu atbalstu, informētības kampaņas un praktiskas intervences ar vecmātēm un ginekologiem, projekts veicinās šo mērķa grupu informētību (patēriņa ieradumu maiņu).

Problēma & aktualitāte

- **Plašs** noteikto **EDC vielu daudzums (>1800)** var traucēt hormonālo līdzsvaru, īpaši kaitējot augļa attīstībai grūtniecības laikā. Pat neliela iedarbība var būt saistīta ar priekšlaicīgām dzemdībām, neauglību un neiroloģiskiem traucējumiem.
- Sabiedrības un veselības aprūpes speciālistu **nepietiekama informētība** un profilakses pasākumu trūkums pirmsdzemdību aprūpē.
- **Trūkumi esošajā regulējumā** (p., REACH regulas nepilnības un nespēja faktiski kontrolēt tirgū pieejamās preces)
- **Trūkst** pieejamu, **praktisku rīku**, kas palīdzētu sievietēm noteikt un samazināt kaitīgo vielu iedarbību ikdienas dzīvē.

Galvenās aktivitātes

- Uzlabota un papildināta **CheckED “Pink Edition” lietotne** ar personalizētiem norādījumiem, ieteikumi drošākām izvēlēm (tiešsaistes rīks: <https://check-ed.eu/lv/>);
- Intervences **mājsaimniecībās** 8 valstīs (160 mājsaimniecībās) un biomonitoringa pētījums Polijā (40 grūtniecēm) parādīs izmērāmu iedarbības samazinājumu un apstiprinās lietotnes efektivitāti;
- **Informatīva kampaņa** grūtniecēm un jaunajiem vecākiem. Plānots tieši iesaistīt vismaz 24 000 sievietes un sasniegt vairāk nekā vienu miljonu cilvēku, izmantojot sociālos un tradicionālos medijus;
- **Kapacitātes veidošanas programma** un **informatīvi pasākumi** vecmātēm, dzemdību speciālistiem, vecāku atbalsta organizācijām, integrējot profilaksi ikdienas aprūpē.

Plānotā sadarbība

- Nacionālās veselības institūcijas un veselības pakalpojumu sniedzēji
- Nacionālās vecmāšu un dūlu organizācijas
- Vecāku organizācijas (mammamunteti.lv, Māmiņu klubs u.c.)
- Sieviešu un grūtnieču aprūpes un higiēnas preču ražotāji («piesārņojuma avots»)
- Nacionālā biomonitoringa veicēji par datu apriti

Paldies par uzmanību!